

Tussenrapportage wolf

Deze rapportage geeft inzicht in de activiteit van de wolf in Nederland in de periode 22 mei - 16 juli 2020.

In de roedel op de Noord-Veluwe zijn dit jaar opnieuw minimaal vier welpen geboren. Verder is het afgelopen kwartaal vastgesteld dat de wolf in de provincie Drenthe nu langer dan zes maanden aanwezig is. Daarmee is volgens het wolvenplan sprake van een vestiging. De provincie onderzoekt nu wat precies het leefgebied is van het dier en heeft een gebiedscommissie ingesteld om na de bepaling van dit leefgebied te adviseren over preventieve maatregelen en een schadepreventieplan. In Noord-Brabant is binnenkort waarschijnlijk ook sprake van een vestiging. In de afgelopen periode zijn er 38 meldingen gedaan van schade aan landbouwhuisdieren. Uit DNA-analyse bleek dat iets meer dan de helft veroorzaakt werd door wolven. De wolf was vooral actief in Noord-Brabant.

Binnengekomen meldingen monitoring

In deze tussenrapportage geven we inzicht in de activiteit van de wolf in Nederland in de periode 22 mei tot en met 16 juli 2020. Er zijn in deze periode 347 meldingen van (sporen van) wolven gedaan bij het Wolvenmeldpunt van de Zoogdierverseniging. Hiervan zijn 54 meldingen geclassificeerd als zekere waarneming aan de

hand van harde bewijzen en zeven meldingen als bevestigde waarneming aan de hand van indirecte bewijzen. Van de overige meldingen kan niet worden vastgesteld of dit een wolf betreft.

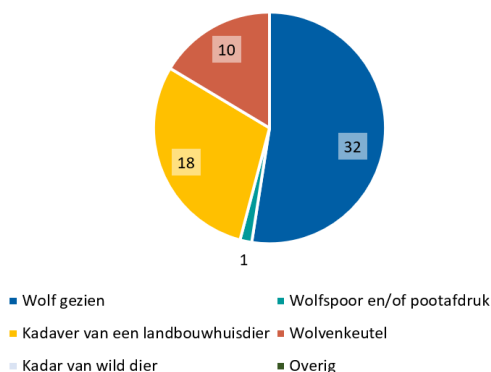
Monitoring in de provincies

Provincie Gelderland

Noord-Veluwe

Van de roedel op de Noord-Veluwe is via een keutel de aanwezigheid van het mannelijk dier (GW893m) opnieuw vastgesteld. In dit territorium worden door het Wolvenmeldpunt met wildcamera's regelmatig foto's en video's gemaakt van de aanwezige wolven. Ook het publiek levert beelden van de wolf aan. Uit het beeldmateriaal is niet goed op te maken of het gaat om de ouderdieren (GW893m en GW998f) of de welpen van vorig jaar. Wel is op basis van beeldmateriaal vastgesteld dat dit voorjaar opnieuw jongen geboren zijn, het zijn er minimaal vier.

Verhouding type zekere waarneming 22 mei - 16 juli

De wolf is niet meer weg te denken uit Nederland. Zeker niet nadat in 2019 op de Veluwe een roedel gevestigd is. Daarnaast hebben we regelmatig te maken met zwervende wolven die een geschikt territorium zoeken. BIJ12 is de organisatie die namens provincies de beleidsuitvoering van het dossier van de wolf verzorgt. Dit heeft onder andere betrekking op monitoring en afhandeling van tegemoetkoming in schade. Dit bericht is tot stand gekomen met medewerking van Zoogdierverseniging (monitoring Wolvenmeldpunt), WENR (DNA-analyses) en het CEwolfconsortium (DNA-analyses).

De omvang van de roedel op de Noord-Veluwe is niet exact bekend, maar zou op dit moment uit negen wolven kunnen bestaan: twee ouders + drie nog overgebleven welpen geboren in 2019 (een andere welp uit 2019 is overreden en één is vertrokken naar Zuidwest-Veluwe) + vier welpen (geboren in 2020).

Midden-Veluwe

Op de Midden-Veluwe is de vrouwelijke wolf GW960f waarschijnlijk nog aanwezig, aangezien zij op wildcamera's is vastgelegd. Er is echter geen DNA-monster verzameld om haar aanwezigheid te bevestigen. Dit is ook niet ieder kwartaal noodzakelijk. De belangrijkste periode om gevestigde territoriumhouders te bepalen is rond de paartijd, in januari-februari. Er zijn geen aanwijzingen op basis van sporen en wildcamera's dat deze wolvin een partner heeft.

Zuidwest-Veluwe

Op de Zuidwest-Veluwe is sinds 14 juni activiteit van een wolf vastgesteld op basis van wildcamera-beelden. Op verschillende locaties in deze regio zijn sporen gevonden die van een wolf afkomstig lijken. Daarom is op 20 juni een keutel verzameld voor onderzoek die bevestigde dat het inderdaad een wolf betreft. Het gaat om een dochter uit de Noord-Veluwe-roedel. Op 3 september zijn [videobeelden](#)

vrijgegeven door Natuurmonumenten waarop te zien is hoe de wolvin onder andere aan het jagen is. De wolvin is de derde welp uit de geboorteroedel van 2019 die genetisch is aangetoond. Ze heeft de code GW1729f gekregen. Dit is de eerste welp waarvan bekend is dat het de ouderlijke roedel heeft verlaten en mogelijk een nieuw territorium sticht. Het gebeurt vaker dat een eenjarige wolf dit doet, hoewel een groot deel van de wolven dit pas in het tweede levensjaar doet. Voor zover we weten is wolvin GW1729f de eerste in Nederland geboren wolf die op zoek is gegaan naar een eigen territorium. Als de wolvin eind van het jaar nog op de Zuidwest-Veluwe aanwezig is, is opnieuw sprake van een vestiging. Een wolf moet daarvoor zes maanden in een gebied aanwezig zijn. In de afgelopen periode zijn geen schadegevallen aan landbouwhuisdieren gevonden met DNA van deze wolvin. Dit kan er op duiden dat deze wolf alleen wilde prooidieren eet.

Provincie Drenthe

De mannelijke wolf GW1261m is langer dan zes maanden in Drenthe aanwezig. Dat is vastgesteld op basis van DNA-analyse van een keutel, gevonden op 9 juni. Ook drie schadegevallen in Drenthe (periode 10 juni-16 juni 2020) en één in Friesland (7 juli) konden worden herleid naar deze wolf. Omdat wolf GW1261m nu zes maanden in de regio actief is geweest, betekent dat dat er volgens het Interprovinciaal Wolvenplan sprake is van een vestiging. Waar in de regio het dier zich specifiek heeft gevestigd, en of hij daar nog steeds zit, wordt nog onderzocht. De wolf is tijdens zijn omzwervingen gesignaleerd in een ruim gebied aan beide kanten van de A28 tussen Emmen en Drachten, waarschijnlijk op zoek naar een geschikte plek om zich te vestigen. Dat GW1261m met regelmaat aan beide kanten van de A28 wordt vastgesteld is bijzonder, aangezien snelwegen een barrière kunnen vormen voor wolven.

Wolvenwelpen in Duitsland, foto: Mariëtte van Uiter

Provincie Noord-Brabant en Limburg

Regio Den Bosch

Uit de periode 23 - 30 mei zijn drie schadegevallen geanalyseerd die afkomstig zijn uit de regio ten westen van Den Bosch. Al deze gevallen zijn genetisch terug te leiden naar wolf GW1554m. Deze wolf heeft in mei rondom Heusden de gemoederen flink beziggehouden. Uit samenwerking met instituten in buurlanden is inmiddels duidelijk geworden dat deze wolf nog op dispersie is (op zoek naar een territorium) in de regio. De aanwezigheid van GW1554m is in juni vastgesteld in Vlaanderen, daarna in Duitsland en mogelijk nog in Oost-België. DNA-onderzoek daarvan loopt nog.

Zuidoost-Brabant

In de regio ten zuidoosten van Eindhoven is in de periode van 22 mei – 16 juli in zeven gevallen het DNA van een wolf aangetroffen op gebeten schapen. Het gaat om wolf GW1625m die afkomstig is uit de Frans-Alpiene populatie. Hij is sinds 28 maart 2020 in het gebied aanwezig. Waarschijnlijk is dit najaar sprake van vestiging van de wolf. De aanwezigheid van GW1625m is ook in Limburg vastgesteld. Het is niet bekend uit welke roedel de wolf afkomstig is. Dit komt door een verschil in genetische analyse tussen de laboratoria uit Frankrijk en Italië ten opzichte van het CEwolf-consortium. Dit internationale consortium doet genetisch onderzoek van de centraal-europese wolvenpopulatie. Het consortium bestaat uit negen instituten uit vijf verschillende landen (Duitsland, Polen, Nederland, Denemarken en Tsjechië)

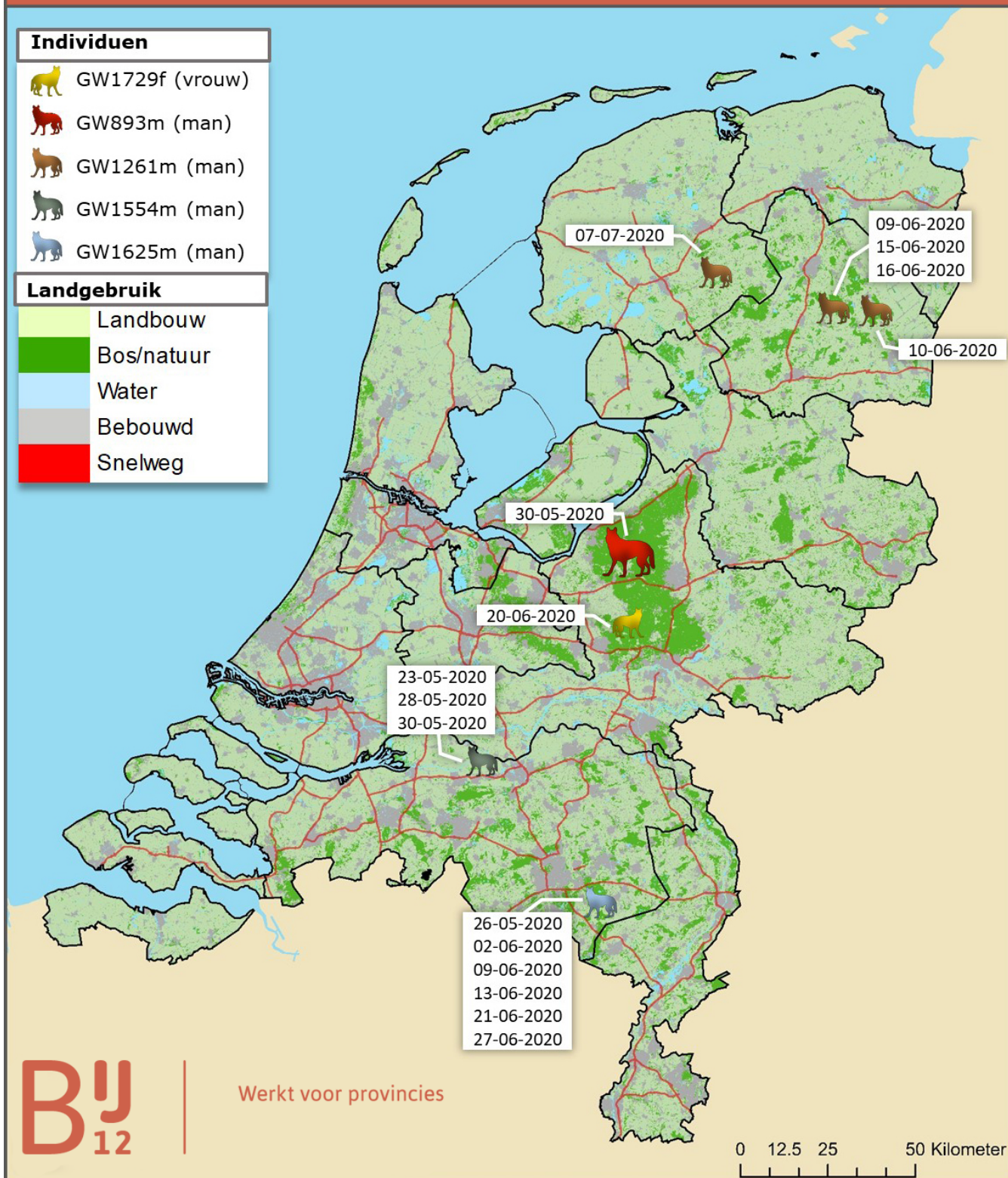
Bij het Wolvenmeldpunt kwamen in deze periode 347 meldingen van (sporen van) wolven binnen, waaronder keutels en pootafdrukken.

Foto's: Marielle van Uitert

Wolvenmonitoring 22 mei - 16 juli 2020

Overzicht van alle genetisch vastgestelde individuen in deze periode

Naast de individuen aangegeven op deze kaart zijn ook de individuen GW960f (bevestigd door camerabeelden) en GW998f (gezien de camerabeelden van minimaal vier welpen) nog aanwezig in hun territoria.

Afhandeling schade door BIJ12

In de periode 22 mei tot en met 16 juli kwamen bij BIJ12 38 meldingen van vermoedelijke wolvenschade aan landbouwhuisdieren binnen. Aan de hand van de melding en toegestuurde foto's wordt eerst bepaald of DNA-afname noodzakelijk is. In sommige gevallen is direct duidelijk dat de schade niet veroorzaakt is door een wolf, maar door een hond of een vos. Van de binnengekomen meldingen in deze periode leken na eerste beoordeling 32 gevallen veroorzaakt te zijn door een wolf en is DNA-analyse uitgevoerd. Hieruit bleek dat het in zeventien gevallen ging om schade door de wolf. Bij de overige vijftien meldingen werd de schade veroorzaakt door een hond (acht keer), een vos (zes keer) en een onbekende diersoort (één keer). Cijfers van schademeldingen zijn ook te vinden op www.bij12.nl/wolf.

Noord-Brabant en Limburg

De meeste schademeldingen waarbij het om een wolf bleek te gaan, komen uit Noord-Brabant, namelijk elf van de zeventien. In één geval werd de schade veroorzaakt door een hond. Opvallend is dat negen meldingen in dezelfde omgeving hebben plaatsgevonden: zes in Heeze, één in Maarheeze en één in Sterksel. Uit DNA-analyse is gebleken dat het om de alpiene wolf GW1625m

ging, wiens aanwezigheid vorig kwartaal ook is aangetoond in Noord-Brabant. Eén melding kwam uit Limburg. DNA-analyse van deze melding gaf geen resultaat.

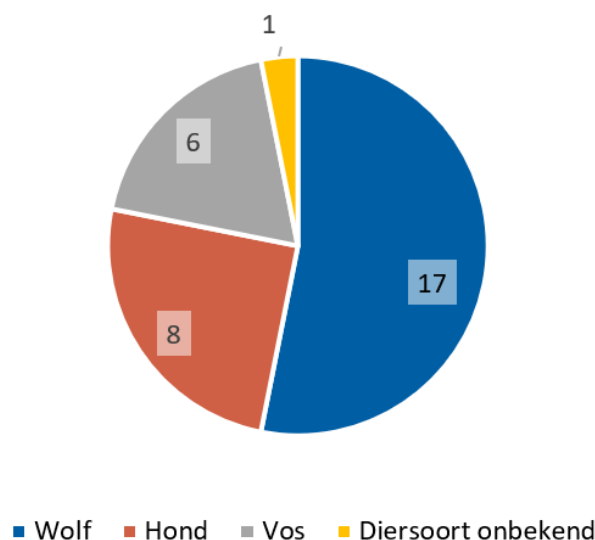
Noord-Nederland

Van de 32 meldingen kwamen tien uit Drenthe. Bij vier van deze meldingen werd DNA van een wolf aangetoond, de overige meldingen konden worden toegeschreven aan een vos (vier) en een hond (twee). In het geval van de wolvenmeldingen ging het om individu GW1261m, die vorig kwartaal ook is aangetoond in Drenthe. Opvallend is dat in Drenthe melding werd gedaan van een dode Schotse Hooglander-kalf. Daarbij is DNA van een vos aangetroffen. Van de drie meldingen afkomstig uit Friesland werd bij één melding het DNA van een wolf aangetoond. De overige twee meldingen uit Friesland betroffen een vos en een hond. Uit Groningen kwamen twee meldingen binnen deze periode, hiervan bleek het in één geval te gaan om hond. Bij de andere melding is het DNA van een wolf aangetroffen.

Gelderland en Overijssel

Er kwamen drie meldingen binnen uit Gelderland en één melding uit Overijssel. Bij deze meldingen was geen sprake van wolvenschade. Drie keer werd aangetoond dat een hond de schade had veroorzaakt, de vierde melding betrof een vos.

Aantal schademeldingen per predator 22 mei - 16 juli 2020

Overige ontwikkelingen wolvenbeleid in de provincies

Ook Noord-Brabant bereid zich voor op vesting wolf

De wolf die vorig kwartaal al verschillende keren via DNA-analyses is aangetoond op de Groote Heide, heeft de afgelopen periode helaas opnieuw kans gezien schapen te pakken. Het gaat om de eerste alpiene mannelijke wolf (GW1625m) in Nederland. De provincie Noord-Brabant bereidt zich nu voor op waarschijnlijke vestiging van deze wolf. Dit gebeurt in overleg met betrokken partijen en met de provincie Limburg, aangezien deze wolf ook op Limburgs grondgebied is aangetoond.

Er is regionaal overleg opgestart met gemeenten, TBO's en ZLTO om de ontwikkelingen te volgen en benodigde acties af te stemmen. Op provinciaal niveau is er een platform wolven opgericht met de belangrijkste betrokken partijen. Binnen dit platform wordt besproken hoe men beter voorbereid kan zijn op wolven die veel problemen veroorzaken en ook op de gevolgen van een eventuele vestiging van de wolf. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de ervaringen en aanbevelingen vanuit de provincie Gelderland en de situatie dit voorjaar met de wolf bij Heusden. Het platform zal in de loop van volgend jaar een eindadvies opleveren met concrete aanbevelingen.

Vervolgstappen vestiging wolf in Drenthe in kaart

Voorafgaand aan de vestiging van de wolf heeft de provincie Drenthe op 16 juni jl. een gebiedscommissie in het leven geroepen. De gebiedscommissie gaat na het vaststellen van het leefgebied van de wolf aan de slag met een gebiedsgericht schadepreventieplan voor dit leefgebied.

Daarin staat welke gebieden te maken krijgen met een hoger risico op schade en welke preventieve maatregelen redelijkerwijs nodig zijn. Ook goede voorlichting aan onder andere schapenhouders en omwonenden is van belang. Daarom zal de gebiedscommissie - zodra het leefgebied is vastgesteld door de provincie – samen met de provincie een informatiebijeenkomst organiseren voor veehouders en andere geïnteresseerden die in het betreffende gebied wonen. Zo kunnen zij meer leren over het gedrag van de wolf, maar ook over preventieve maatregelen die genomen kunnen worden.